

Promillefri prosentregning?

Det er lett å bli beruset, også av penger. Slik kommunestyret i Namsskogan er blitt. Men "dagen derpå" kan nok en gang bli verst for namsblanken.

Namsblanken var i flere tusen år vanlig på omkring 87 km elvestrekning i øvre deler av Namsen. Slik er det ikke lengre. Kraftutbygging og andre inngrep i vassdraget har redusert antallet svært mye. Kraftutbyggeren NTE bruker namsblankens opprinnelige elvestrekninger til beregning av skadeprosenten av en utbygging av Trongfossen. Med det utgangspunktet blir det naturlig nok bare promiller. Å regne slik er en snever sektorinteresses privilegium. Namsskogan kommunes samfunnsrolle bør være en annen. Objektive og oppdaterte fakta på alle felt bør legges til grunn for deres beslutninger, ikke underslås eller bortforklares – slik kunnskapen om namsblanken synes å ha blitt feid under kommunestyrets teppe sist tirsdag. Når alle vet at store deler av namsblankens leveområder allerede er skadet er det ikke edruelig av kommunestyret å bruke en jomfruelig førkrigselv som utgangspunkt i prosentberegningene av skadeomfanget. Enda verre blir det når prosentene brukes til å likestille strekninger i smale sidebekker med tilsvarende lengder i den brede hovedelva, uegnede stilleflytende med egnede raskflytende strekninger osv. Men kommunestyret har likevel valgt å kjøpe NTEs unyanserte regnestykke.

Litt namsblank fakta

Antall namsblank er sterkt redusert i løpet av få år. Det er uomtvistelig, og utviklingen er dramatisk nedadgående. Sannsynligvis for alle de tre dokumenterte bestandene. De er hver for seg genetisk unike og de har liten genetisk variasjon sammenlignet med sjøvandrende laks. Det gjør dem ekstra sårbare overfor miljøendringer. Størst skade på namsblanken har kraftutbygging og andre inngrep i vassdraget gitt. Pågående innvandring av ørekyt og andre forhold kan ytterligere skade namsblanken. NTE er nylig pålagt av Direktoratet for naturforvaltning å få utført nye undersøkelser og i løpet av kort tid vil det finnes enda mer detaljert vitenskapelig kunnskap.

Innbyggere langs «øvernamsen» som i årtier har høstet av naturens overskudd forteller at namsblanken var langt mer vanlig tidligere. Slik lokal erfaringskunnskap er viktig og her peker den i samme retning som det vitenskapelig kunnskap gjør. Det finnes altså ikke tvil, namsblanken er i tilbakegang.

Kan tiltak snu utviklingen?

Kommunen og NTE synes å mene at tilbakegangen uansett kan snus. Andre, også fagfolk som har overvåket namsblanken i lang tid, frykter at det allerede kan være for sent. Vi er slettes ikke prinsipielle motstandere av kraftutbygging, men slik situasjonen for namsblanken er må NTE og Namsskogan kommune først vise at tiltakene de har tro på virker. En gjenoppbygget og sterk bestand av namsblank kan kanskje tåle en utbygging av Trongfossen. Det blir imidlertid feil å ødelegge enda

mer av leveområdene til namsblanken med tro og håp om at livskraftige bestander likevel kan bevares. Positiv bestandsutvikling må påvises før eventuell utbygging besluttet. Vi må være sikre på namsblankens livskraftige framtid.

Kunnskapen skal likevel opp på bordet

NVE har flinke fagfolk som er opptatt av å gjøre faktabaserte beslutninger. Det er der saken om Trongfossen nå skal behandles. Kunnskap om namsblankens situasjon skal vektlegges og Stortinget har ved opprettelse av nasjonale laksevassdrag – Namsen er et av dem – pålagt forvaltningsmyndigheten å ta ekstra hensyn til laksen. En grunnleggende forutsetning – slik vi forstår Stortinget - er at utbyggingen av Trongfossen og andre tiltak over tid ikke skal medføre økt, men snarere redusert risiko for namsblanken. Vi vil forsikre oss om at NVE har fakta om namsblanken oppe på bordet når deres vurderinger gjøres – slik at regjeringen til slutt reelt kan vekke hensynet til landets mest spesielle fisk opp mot andre samfunnsinteresser.

Tone Løvold

seniorrådgiver

Frode Staldvik

daglig leder

Kunnskapssenter for laks og vannmiljø